

УДК 821.581-1Шу Тін-042.4:821.161.2-1Костенко
DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-242X.2025.31.03>

Наталя ІСАЄВА, д-р філол. наук, доц.
ORCID ID: 0000-0002-8458-4650
e-mail: n.isayeva@knu.ua

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Дарія ПОЗНЯКОВСЬКА, магістр
ORCID ID: 0009-0007-4792-7718

e-mail: dariapozniakovska@gmail.com

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

МОДЕРНІСТСЬКА РЕІНТЕРПРЕТАЦІЯ МІФОЛОГІЧНИХ МОТИВІВ У ПОЕЗІЯХ ШУ ТІН І ЛІНИ КОСТЕНКО

Вступ. Важливим аспектом вивчення міжкультурних феноменів є компаративні дослідження в галузі літературознавства. Особливої уваги варті періоди національних літератур, коли загострюються питання буття нації й особистості. Таким періодом стала "літературна відлига" в Україні у 1960-ті рр. і в Китаї у 1980-ті. Ліна Костенко і Шу Тін – яскраві представниці поезії періоду "відлиги", творчість яких демонструє змістові домінанти й естетичні принципи модернізму. Важливим і показовим елементом творчості обох поеток є реінтерпретація міфологічних мотивів із метою надання архетипної та символічної глибини актуальним проблемам сучасності. Тож, порівняльне вивчення поезії Шу Тін і Ліни Костенко є актуальним, оскільки уможливує розуміння спільного й відмінного у трактуванні китайської й української мисткинь одвічних питань сутності буття людини, національної пам'яті та ідентичності.

Методи. У ході дослідження залучено багато методів. Метод культурно-історичного та філологічного аналізу дозволили визначити підґрунтя й особливості художнього феномену "літературної відлиги". Метод коментування забезпечив визначення первинних значень міфологічних образів і мотивів, а інтерпретаційний – їхнє новаторське осмислення в поезії Шу Тін і Ліни Костенко. Порівняльний метод застосовувався для виявлення спільного й відмінного у сучасній реінтерпретації міфологічних мотивів у творчості поеток.

Результати. Аналіз поезії Ліни Костенко та Шу Тін показав, що обидві авторки активно переосмислюють міфологічні мотиви й образи для вираження індивідуального світобачення. Шу Тін здебільшого звертається до феміноцентричної міфології, де діють сильні, мудрі й талановиті богині. Створюючи образ сучасної жінки, Шу Тін залучає мотиви "чистої краси", "досконалої жіночності", "сакральної природності" в поєднанні з мотивами "особистої свободи", "боротьби" тощо. Ліна Костенко також інтерпретує образ сучасної жінки, але акцентуючи на міфологічних мотивах "зовнішньої і внутрішньої краси", "боротьби добра і зла у природі жінки" в контексті сучасних викликів. Унікальність поезії Ліни Костенко – в переосмисленні міфологічних мотивів, пов'язаних із історично-політичною проблематикою, а саме: "боротьби/величі", "забуття/вtrat", "любові до Батьківщини" тощо.

Висновки. Маємо підсумувати, що реінтерпретація міфологічних мотивів є інтернаціональним інструментом модерністичного осмислення реальності. Однак фокус залучення цього інструменту в межах "літературної відлиги" залежить від загальної проблематики творчості митців, зокрема співвідношення в ній індивідуального та національного перенів.

Ключові слова: китайська література, українські шістдесятники, "літературна відлига", "туманна поезія", лірика, мотив, міфологія.

Вступ

Міфологія є важливим феноменом у культурному розвитку людства, оскільки відображає світогляд давніх суспільств і впливає на еволюцію художнього мислення. Зв'язок міфології з літературою простежується у трансформації міфологічних мотивів, образів і сюжетів у художній картині світу митців з урахуванням специфіки літературних епох. Важливого значення "філософія міфу" набула в епоху модернізму, оскільки саме вона справила значний вплив на формування нової естетики та обумовила початок "епохи художніх експериментів" (Стоян, 2002, с. 22–24).

Модерний міфологізм, як стверджує М. Коваленко, характеризується не інстинктивною наївністю, а глибоким усвідомленням і рефлексією, що забезпечує його тісний зв'язок із філософською думкою. Митці підходять до міфу з позиції інтелектуального осмислення, поєднуючи наукову обізнаність із можливістю іронічної гри, пародійного переосмислення та дистанційованого ставлення (Коваленко, 2009, с. 243).

Наливайко Д. виокремлює шість типів художнього міфологізму: 1) авторська оригінальна система міфологем; 2) міфо-синкретичні структури, які характеризуються порушенням причинно-наслідкових зв'язків і часопросторових площин, і слугують для знаходження

надлогічної основи буття; 3) осучаснення класичних міфологічних сюжетів, що може здійснюватися з різною мірою творчої свободи; 4) включення окремих елементів міфології – образів або мотивів – у реалістичне художнє полотно з метою надання йому додаткової глибини, символічного підтексту та універсального значення; 5) звернення до етнокультурних шарів колективної пам'яті, у яких ще збереглися елементи міфологічного мислення, що дає змогу художньо осмислити національну ідентичність і духовну спадщину; 6) використання форми притчі або філософсько-ліричної медитації, у якій крізь архетипні образи розкриваються глибинні, екзистенційні сенси людського буття (Наливайко, 1980, с. 166–175). Ці підходи могли синтезуватися у творчості митців, які змішували національне із загальнолюдським, індивідуальне з колективним, реалістичне з міфологічним тощо. Показово, що такі особливості простежуються в різних культурах Заходу і Сходу в XX ст., що створює можливість для порівняльних інтерпретацій, аби зрозуміти форми і сенси міфологізму (а радше – неоміфологізму) в модерністській літературі як універсальній моделі осмислення людського буття.

Нині вивченню особливостей міфологізму в різних національних літературах присвячено чимало наукових розвідок (Ісаєва, 2017; Коваленко, 2009; Наливайко,

1980; Стоян, 2002; Hall, 2014; Tatar, 2009; Weathers, 1973), наявні також окремі праці, де літературний міфологізм розглядається в компаративному аспекті (Smith, 2015), саме ці праці уможливають розуміння того, як у різних культурах шляхом міфотворчості інтерпретується подібний людський досвід, а також – як він трансформується в літературі.

Метою цієї статті є визначення особливостей модерністської реінтерпретації міфологічних мотивів у творчості представниць української та китайської модерністської поезії в межах феномену "літературної відлиги" – Ліни Костенко та Шу Тін (舒婷). **Об'єктом** дослідження є репрезентативна щодо використання міфологічних мотивів поезія китайської та української мисткинь. **Предмет** дослідження становлять змістовно-символічні та образно-символічні рівні реінтерпретації міфологічних мотивів у віршах Шу Тін та Ліни Костенко.

Методи

У ході дослідження було залучено багато методів. Метод культурно-історичного аналізу дозволив визначити підґрунтя художнього феномену "літературної відлиги", а філологічний аналіз – з'ясувати витоки його модерністської естетики та поетики. Метод коментування забезпечив з'ясування первинних значень міфологічних образів і мотивів, а інтерпретаційний – їхнє новаторське осмислення в поезії Шу Тін та Ліни Костенко. Порівняльний метод застосовувався для виявлення спільного (подібного) й відмінного у сучасній реінтерпретації міфологічних мотивів у китайській та українській поезії періоду "літературної відлиги". Головна увага приділена аналізу поетичних текстів на змістовно-символічному й образно-символічному рівнях.

Результати

"Літературна відлига" в Україні яскраво представлена поезією шістдесятників (Л. Костенко, І. Світличний, М. Вінграновський, В. Стус та ін.), у Китаї – "туманною поезією" 朦胧诗 (Шу Тін, Бей Дао, Гу Чен та ін.). Обидва поетичні феномени мають ознаки модернізму. Як слушно зауважує Т. Гундорова, "модернізм народжувався з глибокого суб'єктивного протесту проти нормативних правил і позитивістських аналогій, але водночас сам модернізм витворював загальні металітературні моделі... і розгортався на основі так званого «культурного інтернаціоналізму» й «культурних технологій»" (Гундорова, 2009, с. 18). Система естетичних принципів, які формували українські поети-шістдесятники, цілком відповідали цьому визначенню, а саме: "єдність традицій (національних і світових) і новаторства, індивідуалізація..., інтелектуалізм, естетизм, елітарність; метафоричне образне мислення як конкретно-реалістичне, так і умовно-асоціативне" (Осіпова, 2017, с. 151–152). Подібні риси були притаманні й поезії китайських "туманників". За спостереженням проф. Ченя Сяоміна, "туманна поезія" є вираженням конфлікту між "особистим Я" (自我) і "духом часу" (时代精神), тобто висловленням змістової "іншості" з допомогою новаторських засобів художнього вираження (陈晓明, 2009, р. 265). Естетика такого вираження ґрунтувалась на інтровертованості, індивідуалізмі, психологізмі, метафоричності, асоціативності поетичних текстів тощо. Подібні думки висловлює й проф. Лю Юн, підкреслюючи, що поява "туманної поезії" ознаменувала деструкцію старих канонів поетичного мистецтва, орієнтацію на західні моделі новітньої поезії з акцентом на особистісному первині та вираженні внутрішнього стану ліричного суб'єкта (刘勇, 2006, р. 392). Часто основою авторських рефлексій та експериментів як українських шістдесятників, так і

китайських "туманників", була національна і світова міфологія. Яскравим прикладом таких експериментів є поезія Л. Костенко і Шу Тін.

Українська й китайська поетки активно звертались у своїй творчості до міфологічних мотивів, переосмислюючи їх у контексті відповідних історичних, соціальних і культурних обставин. Для українських шістдесятників – це подих "чистого повітря" в затхлому просторі тоталітарної держави. У ті часи поезія, за словами Р. Корогодського, "...загоювала рани минулої війни, голоду, терору тоталітарного режиму. Лікувала душу й поглиблювала пам'ять. Поезія була розрадницею й учителькою життя. Поезія пророкувала..." (Корогодський, 2009, с. 78). Китайська "туманна поезія", розквіт якої припав на 1980-ті рр., також стала своєрідними ліками посттравматичного періоду, загоюючи душевні й фізичні рани китайського суспільства після жакіть "культурної революції" (1966–1976). Показово, що в українській і китайській поезії актуалізувались проблеми національної історії й ідентичності, і водночас – проблеми індивідуальної свободи й гідності людини. Як слушно зауважує Чень Сяомін, ліричному герою "туманної поезії" притаманна "історична відповідальність і страдницька національна свідомість" (陈晓明, 2009, р. 270). Те саме можна сказати і про українських шістдесятників.

Тож, Шу Тін і Ліна Костенко звертались до міфологічних мотивів, трансформуючи їх у процесі осмислення національної ідентичності та пошуках індивідуальної свободи й гармонії. Варто відзначити також гендерну (фемінінну) складову вибору й переосмислення мисткинями міфології. Здебільшого авторки здійснювали осучаснення класичних міфологічних сюжетів і мотивів, а також практикували включення окремих міфологічних образів і мотивів у канву ліричних роздумів з метою надання їм додаткової глибини та символічного підтексту.

Поезія Шу Тін відзначається зверненням до національної міфології з яскраво вираженим гендерним маркуванням, тобто здебільшого – до сюжетів і мотивів, пов'язаних із образами яскравих богинь. До прикладу, у вірші "Втеча на Місяць" ("奔月") вона використовує образ Чан'е (嫦娥) – однієї з найбільш суперечливих і норовливих богинь, яка вкрала еліксир безсмертя і втекла на Місяць. Згідно з найпоширенішою версією цього міфу (袁珂, 2006), небесний правитель Ді-цзюнь вигнав стрільця Хоу І (后羿) з царства небожителів за знищення дев'яти сонць, тож смертною землею жінкою стала і його дружина Чан'е. Розчарована своїм новим становищем, вона постійно дорікала чоловікові. Хоу І вирушив до богині Сі Ванму, щоб отримати еліксир безсмертя, який здатен повернути божественну природу їм обом. Скориставшись відсутністю чоловіка, Чан'е випила еліксир сама та злетіла на небо. Вона не повернулася до небожителів, оскільки боялась осуду, тому оселилась у Місячному палаці, але за свій вчинок зазнала покарання – її тіло змінилось, і вона перетворилася на жабу (袁珂, 2006, р. 208).

У літературному дискурсі образ Чан'е асоціює з міфологією "втечі на Місяць" та мотивами: "втеча/зрада" та "усамітнення/покарання". У традиційній китайській літературі ця героїня трактується негативно, як зрадниця, яка отримала справедливе покарання та перебуває у вічному каятті (до прикладу у вірші танського поета Лі Шан'їня "Чан'е"). Довічна самотність богині на Місяці – покарання, яке позбавляє її повноцінної присутності у світі людей (Li Shangyin, 1997, р. 1215). Певне співчуття Чан'е вже простежується в реінтерпретації міфу в оповіданні фундатора нової китайської літератури Лу Сюня

(оповідання "Втечі на Місяць" зі збірки "Старі легенди у новій редакції", 1936) Сутнісне переосмислення образу норовливої богині відбувається в китайській жіночій (феміністичній) літературі кінця XX ст., зокрема у прозі Чень Жань (陈染) і Лін Бай (林白). Увага авторок зосереджена на мотивації втечі Чан'є, а саме: прагнення непересічної жінки повернути власну ідентичність, неможливість порушити власні моральні принципи, нестерпність перебування на чужині тощо. "Усе це реабілітує героїню, стирає з неї тавро зрадниці... Образ місяця віддзеркалює жіночу самодостатність, самозакоханість, духовно-тілесну

与你同样莹洁的梦
都稍纵即逝
而你偏不顾一切，投向
不可及的生命之渊
即使月儿肯收容你的背叛
犹有寂寞伴你千年
为什么巍峨的山岳
不能带你肩起沉重的锁链
你轻扬而去了吗
一个美丽的弱音
在千百次演奏之中

(тут і далі поезія Шу Тін цитується за інтернет-джерелом 舒婷诗集:
<https://www.wcai.net/poetry2/xinshiji06/s02.htm>)

Отже, Шу Тін переосмислює мотиви "зради" й "покарання", трансформуючи їх у вираження сміливості непересічної й сильної жінки, яка наважилась поринути в "безодню життя" всупереч усім упередженням застарілої моралі та наявних стереотипів (Чан'є – зрадниця). Тому цей вчинок – *"Красива ніжна нота / У нескінченній симфонії світу..."*, тобто визнання спроможності жінки до збереження власної ідентичності й природи, яка не суперечить гармонії всесвіту, а вплітається у його симфонію. Однак, Шу Тін підкреслює й швидкоминучість

洛神是水
湘妃是水
现在姑娘否认她们的根须浸过传说
但是
临水为镜的女人每每愈加柔软

У давній китайській міфології Ло-шень (богиня ріки Ло), відома як донька першопредка Фусі Фу-фей (宓妃), яка долаючи річку Ло, потонула та перетворилась на богиню цієї річки. Згодом вона вийшла заміж за Пін Ї (冯夷), бога ріки Хуанхе. Ло-шень традиційно трактується як позитивна героїня – незбагнений образ жіночності. Згодом, до образу богині ріки Ло зверталось чимало давніх письменників. До прикладу, славнозвісний поет Цао Чжи (曹植, 192–232) в ліричній поемі "Богиня ріки Ло" ("洛神赋") описує свою зустріч із прекрасною богинею. Як зазначає Я. Шекера, "поет у фантастичній формі зобразив свій ідеал земної жінки. Змальовуючи любов людини і безсмертної, він виступає за свободу почуттів" (Шекера, 2010, с. 16). Однак, закохана пара не може бути разом, тому поема пронизана відчуттям суму. У творі реалізується мотив "досконалої / недосяжної жінки", яка є лише мрією земного чоловіка.

У вірші Шу Тін згадуються також богині ріки Сян – Сян-фей (湘妃). Згідно з міфом, доньки імператора Яо

цілісність, виступає маркером ідеального світу і хранителем жіночих ритуалів та традицій гіноцентричної культури" (Ісаєва, 2017, с. 25).

Реінтерпретація міфологеми "втеча на Місяць" у вірші Шу Тін, на наш погляд, є складовою згаданої феміністичної концепції, що виражається в появі нових мотивів "вічності/легкості" ("У нескінченній симфонії світу звучатиме вічно") та "швидкоплинності/чистоти (недоторканості)" ("Сни, бездоганні, мов ти, всі швидкоплинні"):

Сни, бездоганні, мов ти
Всі швидкоплинні
І ти, не дивлячись ні на що, кидаєшся
У недосяжну безодню життя
Навіть якщо місяць готовий прийняти твою зраду,
Самотність – твій вірний супутник ще тисячі років
Чому високі гори
Не можуть врятувати тебе від важких кайданів
Ти здійнялася вгору і пішла?
Красива ніжна нота
У нескінченній симфонії світу
Звучатиме вічно
(тут і далі переклад виконано автором – Д. Позняковською)

прекрасного й чистого (через відповідний мотив), яке треба уміти вловити насамперед у собі. Легкий сум і вишукана естетика цього вірша, підкреслює співчуття авторки ліричній героїні, але водночас – і захоплення нею. Можемо припустити, що поетична Чан'є є психологічним відображенням самоідентичності самої Шу Тін.

У поезії "Шуйсянь" ("水仙") Шу Тін звертається до образів двох міфологічних богинь – Ло-шень (洛神) і Сян-фей (湘妃), пов'язаних з мотивом жіночої краси й досконалості:

Ло-шень – це вода
Сян-фей – це вода
сучасні дівчата заперечують, що їхнє коріння оповите легендами
але
жінка, яка дивиться у воду, як у дзеркало,
стає ніжнішою з кожним разом

(尧帝), які стали дружинами імператора Шуня (舜) – Е Хуан (娥皇) та Нюй Їн (女英), своєю мудрістю врятували чоловіка від пожежі, від спроби ворогів поховати його заживо, а потім – від смерті на банкеті. Щоразу жінки використовували власні чари для порятунку чоловіка від усіх загроз. Коли Шунь помер від старості в пустелі під час поїздки на південь, Е Хуан і Нюй Їн відправилися до нього, проте під час переправи через річку Сянцзян їхній човен потонув, а вони перетворились на богинь цієї ріки. Міф містить мотиви "жіночої мудрості", "жіночої життєдайності" та "відданого/незрадливого кохання".

Шу Тін у своїй поезії акцентує увагу на глибокому зв'язку жінки з водою: *"Жінка – як вода, мінлива й непростійна", "кажуть, що жінка створена з чистої води", "жінка, яка дивиться на воду, як у дзеркало, стає ніжнішою з кожним разом"*. Загалом, образ води є архетипним у китайській культурі (як і в багатьох інших), і виступає виразником чистоти і джерела життя. У поезії Шу Тін цей образ "імплікує жіночу красу – таку ж ніжну, чисту і

святую, як вода" (<https://www.ruiwen.com/wenxue/shige/243253.html>). До того ж, назва поезії "Шуйсянь" має потрійне значення. З одного боку, Шуйсянь у перекладі

означає "богиня води", з іншого – це також і назва квітки нарцису, а ще – це жіноче ім'я, дуже поширене на півдні рідної провінції поетки Фуцзянь:

闽南小女子多名水仙
喊声
水仙仔吃饭罗——
一应整条街

У Міннані багатьох дівчат називають Нарцисами.
І коли лунає голос:
"Шуйсянь, час обідати!" –
вся вулиця відгукується.

Отже, поетка пов'язує звичне дівоче ім'я з глибинним жіночим корінням (джерело життя), пам'яттю про жіночу міфологію (когорта богинь), природою жіночої краси (архетипний образ води). І навіть, якщо "сучасні дівчата заперечують, що їхнє коріння оповите легендами", вони продовжують своєю чарівністю й досконалістю дарувати життя і плекати почуття, нехай навіть, умиваючись сльозами: 人心干旱 / 就用眼泪浇灌自己 / 没有泪水这世界就荒凉就干涸了. "Коли серця висихають, / люди поливають себе власними сльозами. / Без сліз цей світ став би пустельним, сухим, мертвим". Тож Шу Тін сплітає алюзії з різних міфологічних мотивів, створюючи багатозаровий символізм жіночої сутності і призначення. Провідними мотивами стають "досконалість/святість жінки", "природна краса", "незникне коріння", "сакральне призначення жінки-води".

У вірші Шу Тін "Далечінь" ("远方") простежуються мотиви міфу про Ткалю і Волопаса (牛郎织女). Ткаля була

онучкою небесного правителя і, покохавши Волопаса, вона покинула небесний палац і оселилась з ним серед смертних. Однак батько Ткалі силоміць повернув її на небо, а Волопас вирішив будь-що знайти кохану дружину. За порадою старого вола чоловік убив його, одягнув на себе його шкіру і разом із дітьми полетів до небесного палацу. Проте небесний правитель не дозволив йому зустрітись із Ткалею, а коли чоловік майже досягнув мети, небесна імператриця створила між закоханими Срібну Ріку (тобто Чумацький Шлях). Відтоді Ткаля і Волопас можуть бачити одне одного лише здалеку, і лише раз на рік – сьомого числа сьомого місяця; згряя сорок створює міст своїми хвостами, аби закохані могли возз'єднатися. Давній китайських міф містить мотиви "кохання/відданості", "розлуки/страждання", "жертвності". Темою міфу є кохання, що долає всі перешкоди.

У поезії Шу Тін звернення до цього міфу простежується в таких рядках:

那
想用一道银河划开我们的人
不知道
于辉光相映的星辰
和葡萄棚下热烈的孩子
夜夜都是七夕
夜夜都是七夕

Ті,
що прагнуть розділити нас Срібною Рікою,
не знають,
що серед зірок, що сяють поруч,
і дітей, що граються під виноградними лозами,
кожна ніч – це сьоме число сьомого місяця,
кожна ніч – це сьоме число сьомого місяця.

Поетеса вказує на те, що навіть якщо коханих намагаються розділити Срібною рікою, зв'язок між ними існує на глибшому рівні – як між зірками чи між дітьми, що граються під виноградом. Мотив "розлуки і прагнення єднання" також відображений в образі зірок, які "сяють поруч", що нагадує небесну пару, яка попри все, продовжує існувати поруч. До того ж, вода і хвилі стають важливими символами у вірші, зокрема, у рядках: 相传我是神秘的美人鱼 / 因为 / 我爱坐在礁石唱歌, 而礁石 / 浮沉在 / 任性的波涛里. "Кажуть, я – загадкова русалка, / бо / люблю сидіти на рифах і співати, а рифи / хитаються / на випадкових хвилях". Показово, що образ русалки (美人鱼) в китайській міфології також пов'язаний із ткацтвом. У давньому збірнику Жень Фана "Нотатки розповідей про дивовижне" (任昉 "述异记", V ст.) є запис про

плем'я русалок, дружне до людей. Русалки могли впливати на берег, співати і навідуватись до місцевих жителів. Якщо в оселі стояв ткацький верстат, русалки ткали дивовижне тонке полотно, яке лишали господарям (罗婷婷, 2017). Тож містична русалка у вірші Шу Тін навіює асоціації з вільними й талановитими жінками, які не бояться хвиль – символу боротьби й руху до єднання. Окрім переосмислення давніх міфів, у поезії також простежуються ремінісценції на п'єсу юаньського драматурга Гуаня Ханьціна "Образ Дю Е" або "Сніг у червні" (关汉卿 "窦娥冤" / "六月雪"), у якій невинно засуджена жінка отримує смертний вирок, а після її страти влітку випадає "червневий сніг" – порушення законів природи символізує соціальну і судову несправедливість:

穿过人工雨季
你向远方去
为历史所惊心的人们
决不把"六月雪"
看作舞台传奇

Крізь штучний дощ
ти йдеш у далечінь,
вражені історією,
ніколи не назвуть "Червневий сніг"
лише театральною легендою.

Отже, поезія Шу Тін "Далечінь" відображає оригінальні міфологічні мотиви: "розлуки/страждання", "несправедливості" та "кохання/відданості". Проте в поезії з'являється ще один мотив – "вільної талановитої жінки", що

виражається через образ русалки, яка існує між світами. Тож можемо стверджувати, що Шу Тін схильна поєднувати символічні сенси, розширювати і множити мотиви, аби створити амбівалентний образ сучасної жінки.

На відміну від Шу Тін, яка зверталася до китайської міфології, Ліна Костенко глибоко переосмислювала не лише українські (чи слов'янські), а й античні міфи (грецькі та римські), надаючи їм нового звучання. Це можна пояснити впливом так званої "літературної моди", яка сприяла популярності античної міфології, що надавала творам певного "високого" поетизму (Дячок, & Ковбасенко, 2017, с. 99–105). Окрім того, мотиви античних міфів сприяли символічному висвітленню історико-політичної проблематики віршів Ліни Костенко. Так, в романі у віршах "Маруся Чурай" один із персонажів – учений дяк – звертається до античної доби, осмислюючи страждання України крізь призму міфологічних образів:

...Коли я в бурсі пізнавав науки,
Афіни й Рим пройшли крізь мої руки.
От був народ! Що римляни, що греки.
На всі віки нащадкам запасли.
А ми... А ми!.. Хоч би які лелеки
Гомера нам в колыску принесли.
Усі віки ми чуєм брязкіт зброї,
були боги в нас і були герої,
який нас ворог тільки не терзав!
Але говорять: "Як руїни Трої".
Про Київ так ніхто ще не сказав (Костенко, 1979, с. 130).

Згадані в поезії античні міфи містять мотиви "боротьби/величчя" і "забуття/втрат", через які автори передавали увчлення про циклічність піднесення і занепаду великих цивілізацій. Міф про Троянську війну розповідає про боротьбу між греками і троянцями, яка призвела до великих жертв і падіння Трої. Афіни, хоча і відомі своєю величиною і успіхом, проте з часом також пережили періоди занепаду й забуття, що і відображають міфи та історії про це місто. Падіння Риму у 476 р. н. е. стало однією з основних тем римських міфів, які розповідали про імперію, що колись була на вершині могутності. У наведеному поетичному уривку Ліна Костенко використовує вказані античні міфи, проєктуючи їх на історичну долю України. Апеляція до величчя Афін, Риму, Трої підкреслює розрив між розвитком великих цивілізацій, їхньою могутністю та українською історією, що зазнала численних втрат. Образ Гомера символізує відсутність в українському національному дискурсі епічного осмислення минулого, яке могло б закарбувати героїчне буття українського народу. Порівняння Києва з руїнами Трої вказує на брак міжнародного визнання української історичної трагедії, що потребує осмислення та художнього втілення.

Переосмислюючи давньогрецькі міфи, Ліна Костенко надає їм сучасного звучання та пов'язує з актуальними суспільними реаліями. Роман у віршах "Маруся Чурай", так само, як і давні античні міфи про Трою, Афіни, Рим має мотиви "боротьби/величчя" і "забуття/втрат", однак у своєму творі поетеса переносить дані мотиви на український ґрунт розмірковуючи над історією рідної країни.

Мотиви любові до України, її природи, історії та традицій, проявляються в поезії Л. Костенко і через звернення до слов'янської міфології. Так, у вірші "Люблю чернігівську дорогу" зустрічаємо згадку про Стрибога:

Люблю чернігівську дорогу –
весною, влітку, восени.
Там досі моляться Стрибогу
високі в сонці ясени.
Дівчата ходять, мов княгині.
Цвітуть смарагдові луги
Русявокосі Берегині
позолотили береги (Костенко, 2014, с. 302).

У слов'янській міфології Стрибог є прабогом, владику світу, якому поклонялися землероби, моряки та воїни. Наші предки вірили, що саме Стрибог навчив людей користуватися вогнем, викував їм першого плуга і першу шлюбну обручку. Він навчив людей виготовляти мідь і залізо, передав їм ковальське ремесло. До того ж, Стрибог був покровителем воїнів. Коли на землю приходив чужинець, то він доручає свою верховну справу дружині, а сам стає на захист народу: відвертає стріли від мужніх воїнів. Наші предки вірили що Стрибог може навіть добро і зло, а також змінювати погоду. Легенди про походження вітрів і захист земель від чужинців, пов'язані зі Стрибогом, мають мотиви "могутності природи/вищих сил" та "захисту рідної землі" (Войтович, 2005, с. 95).

Вірш Ліни Костенко є певною стилізацією сучасного життя Чернігівщини у дзеркалі княжої України-Русі. Природа ("смарагдові луги", "розкішні натюрморти", "вінки... бурштинові") стає ошатним обрамленням життя щедрої й величної спільноти українців. Поетка включає міфологічні образи (крім Стрибога, згадується і грецька богиня Деметра) у ліричний опис, аби поєднати в інтертексті історію, міфологію і сучасність. Міфологічні мотиви "могутності природи/вищих сил", "захисту рідної землі" трансформуються в мотиви "зачарування рідною землею", "величчя (княжої) ідентичності українців", "природної сили землеробів". Метафорична й афористична поетика вірша забезпечує реалізацію цих мотивів і максимальний вплив на читача. Власне цим поезія Ліни Костенко відрізняється від віршів Шу Тін, що, на наш погляд, пояснюється більш глибоким зануренням в історико-політичну проблематику українських шістдесятників, аніж китайських "туманників". Варто зазначити, що вірші Шу Тін "Пік Богинь" ("神女峰") почасти містять згадки про міфологічних богинь у метафоричному зображенні ситуації сьогодення, проте домінуючими все одно залишаються фемінінні мотиви, посуваючи на другий план історико-політичні.

Ліна Костенко завжди була глибоко занепокоєна історією України та поточною політичною ситуацією. Зокрема, у 2011 р., у період впровадження реформ і проведення політичних розслідувань, вона занурюється в політичний контекст. У своїй творчості поетка звертається до образу богині мудрості Афіні, аби символічно відтворити сучасну жінку в політиці. У міфах Афіна завжди зображується сильною жінкою, яка не боїться конкуренції з чоловіками, адже вона завжди може відстояти себе. Такі міфи мають мотиви "мудрості/стратегічного мислення", "покровительства/ захисту", "жіночої сили/нескореності". У поезії Ліни Костенко "Флейта Афіні" образ давньогрецької богині набуває алегоричного забарвлення: "Ти знаєш, чому Афіна сама не грала на флейті?/ Помітила – як негарно, коли надуваються щокі" (Костенко, 2011, с. 108). Традиційний образ богині-воїни трансформується, увага привертається до зовнішнього вигляду жінки. Така гротескність слугує відображенням непростого положення жінки в політичному середовищі, де, як зазначає поетка, "Політика, мої пані, то діло збиткове для вроди. / І щокі треба надати, і рот треба мати, як вершу" (Костенко, 2011, с. 108). Отже, Л. Костенко акцентує на тому, що жінці в сучасній Україні доводиться відповідати певним жорстким стандартам – бути мужоподібною аби зберегти свою позицію в політичному просторі. Сучасна жінка-політик повинна бути, ніби Афіна, мудрою, сильною, нескореною, і водночас – поступитися своєю природою. На

відміну від Шу Тін, яка обоюдно красу як природо-відповідність жінки, Л. Костенко проблематизує цінність зовнішньої краси – емансипована жінка стоїть перед непростим вибором: активної дії чи збереження фемінінної ідентичності. Тож у поезії залучені мотиви "мудрості/стратегічного мислення" та "жіночої сили", однак вони трансформовані у призмі вагання і вибору. Зрештою жіноча краса втрачає своє значення як складник жіночої сили, що найбільше суперечить художній концепції Шу Тін.

Міфологічний мотив "жіночої краси і потворності" Л. Костенко інтерпретує у філософському сенсі у вірші "Казка про Мару". Давні українці за язичницьких часів вважали Мару покровителькою смерті та володаркою підземного світу. Спереду Мара – рум'яна красуня, ззаду – гниючий, сморідний труп. Із цієї богинею пов'язано чимало давніх вірувань і ритуалів. Тож вірили, що Мара приходить до людини та відтинає життя іржавою косою, потім заколює душу, щойно народжену для засвітів, немов немовля, напуває її водою з миски, яку ставлять біля вмираючого поряд із запаленою свічкою... Також наші предки вірили, що Мара ходила вулицями, тримаючи власну голову в руках, і кожен, хто відгукувався на її поклики, помирав. Отже, історії пов'язані з Марою містять мотив "смерті". Інші легенди, пов'язані з Марою, мають мотив "протистояння дня і ночі / добра і зла", наприклад історія про те, як Мара проковтнула сонце і посіяла холод або про те, як полювала на богиню Коляду, щоб та не народила людям нове сонце (Войтович, 2005, с. 272).

Ліна Костенко у своїй поезії-казці звертається до мотиву "протистояння добра і зла", а радше "боротьби добра і зла в природі людини". Казка має ознаки філософсько-ліричної медитації, у якій архетипний образ Мари розкриває екзистенційний сенс жіночого буття, насамперед – у традиційному українському суспільстві. Поетка конкретизує згаданий лейтмотив у мотивах "подвійності", "природи й переродження", "жіночої долі":

На дитині це позначилось –
двоєликою народилась.
З цього боку – мов квітка леліє.
З того боку – мов звір визира...
Охрестили дитину – Марія.

А прозвали її – Мара (Костенко, 1969, с. 256).

Потворність і врода від народження поєдналися у Марі-Марії, перетворивши її життя на суцільне страждання. Суспільство не сприймає дволику дівчину, не здатне цінувати її за добру душу й лагідний характер. Тут з'являється мотив "суспільної несправедливості", яку дівчина має самотужки долати. Подібний мотив ми спостерігаємо і в поезії Шу Тін – як українське, так і китайське традиційне суспільство досить безцеремонно вирішує долю жінки. Проте, якщо китайська міфічна героїня Ткаля змушена змиритися з вічними стражданнями розлуки та возз'єднуватись із коханим лише раз на рік, то українська Мара отримує можливість вибору між зовнішньою й душевною красою, а отже сама вирішує власну долю. Утім, зовнішня врода (результат вибору) не приносить їй щастя, а потворна душа робить її вигнанницею. Проте філософське питання правильності вибору залишається відкритим. Тож мотив "подвійності жіночої природи" набуває багатозначності, перетікаючи у вічну проблему вибору. Позаяк українська й китайська поетки у розмаїтті реінтерпретацій міфологічних мотивів показують одвічну складність жіночої екзистенції.

Дискусія та висновки

Унаслідок проведеного дослідження вдалося з'ясувати, що явище "літературної відлиги", як в Україні, так і в Китаї, базувалося на ґрунтовному осмисленні проблем національної ідентичності та індивідуальної свободи й самовизначення. Тож, українські поети-шістдесятники, як і китайські поети-"туманники", витворювали естетику й поетику модернізму, аби виразити нові концепції та сенси. Це твердження є вповні комплементарним до думок провідних українських і китайських літературознавців, які досліджували феномен модерністської поезії в національних літературах другої половини ХХ ст. (Гундорова, 2009; Коваленко, 2009; Осіпова, 2017; Стоян, 2002; 陈晓明, 2009; 刘勇, 2006). Не викликає заперечень також і факт, що серед іншого, поети активно звертались до міфологічних мотивів та образів, реінтерпретуючи їх згідно із власними поглядами на гострі проблеми сучасності. Водночас нам не вдалося знайти жодних спроб компаративного аналізу художнього доробку представників китайської та української модерністської поезії періоду "відлиги", що пояснюється, на наш погляд, досить упередженим ставленням дослідників до самої можливості зіставлення явищ віддалених літератур. Утім, глобалізаційні процеси ХХ ст. активно спонукають до перегляду ізоляційних тенденцій у літературознавстві та включення широкого кола літературного матеріалу до системного типологічного аналізу. Це уможливило більш різнобічно і глибоко дослідити природу й особливості художніх феноменів, які виникли й розвинулись на різному національному підґрунті. Власне таким феноменом, на наш погляд, є карколомна поезія "літературної відлиги", сутність якої ми спробували знайти в типологічних сходженнях (та відмінностях) міфологічних мотивів у поетичному доробку Ліни Костенко і Шу Тін.

Ліна Костенко і Шу Тін, як яскраві представниці "літературної відлиги", активно переосмислюють міфологічні образи й мотиви, інтегруючи їх у сучасний контекст через постійний діалог з історією й культурою свого народу.

Ліна Костенко звертається до слов'янських та античних міфів, обираючи ті, які найбільше резонують з історико-політичною проблематикою її віршів. Поетка реінтерпретує міфологічні мотиви крізь призму національного досвіду. Трагічна доля українського народу завжди залишається у фокусі уваги мисткині. Цю тему вона розкриває через міфологічні мотиви "боротьби/величчя", "забуття/втраг", осучаснюючи їх у контексті реалій кінця ХХ ст. Найбільших трансформацій зазнають мотиви "могутності природи/ вищих сил", "захисту рідної землі" в поетичній стилізації сучасної України під княжі часи, де з'являються мотиви "любви/зачарування рідною землею", "величчя (княжої) ідентичності українців", "природної сили землеробів". Історико-політична спрямованість реінтерпретацій міфологічного матеріалу відрізняє поезію Л. Костенко від Шу Тін, яка здебільшого фокусує увагу на концепції буття сучасної китайської жінки із залученням складних алюзій на феміноцентричну міфологію.

Полем типологічних сходжень у поезії Ліни Костенко і Шу Тін є жіноча проблематика. Зокрема обидві поетки звертаються до питання жіночої вроди та життєвої сили, інтерпретуючи їх крізь призму відповідних міфологічних мотивів. Шу Тін створює складні асоціативні нашарування, переплітаючи мотиви "швидкоплинності прекрасного", "чистої краси", "досконалої жіночності", "сакральної природності" тощо. Модерністська естетизація образу жінки апелює до традиційних уявлень про

красу й досконалість, і водночас проблематизує жіноче буття у призмі емансипації (актуалізація мотивів "особистої свободи", "вільної талановитої жінки", "боротьби"). Ліна Костенко почасти теж торкається цієї проблематики, але переосмислюючи мотиви "зовнішньої і внутрішньої краси", "боротьби добра і зла в природі жінки" в контексті сучасних викликів. Міфологічні мотиви "мудрості" та "жіночої сили" українська поетеса поєднує із проблемою вибору, що дозволяє усвідомити складність самореалізації сучасної жінки, насамперед у політичному середовищі. Позаяк, обидві поетеси використовують міфологічні мотиви, аби надати символічної сутності одвічної суперечливості жіночого буття.

Отже, вірші Ліни Костенко і Шу Тін демонструють звернення авторок до міфологічних мотивів як інструментів духовного пошуку та художнього вираження. Мисткині не лише зберігають зв'язок із культурною спадщиною своїх народів, але й активно трансформують міфологічні мотиви відповідно до викликів часу. Міф у їхній творчості – це не застигла форма минулого, а гнучка структура, яка уможливорює глибше усвідомлення сучасних проблем буття особистості й нації.

Перспективу подальшого дослідження вбачаємо в компаративному вивченні інших аспектів художнього вираження актуальних проблем у творчості китайських поетів-"туманників" та українських шістдесятників, що уможливить більш системне й комплексне розуміння змістовної й виражальної складових інтернаціонального явища "літературної відлиги".

Внесок авторів: Наталя Ісаєва – концептуалізація; методологія; написання – перегляд і редагування; Дарія Позняковська – добір текстів, філологічний аналіз; написання – оригінальна чернетка.

Джерела фінансування. Це дослідження не отримало жодного гранту від фінансової установи в державному, комерційному або некомерційному секторах.

Список використаних джерел

- Войтович, В. М. (2005). *Міфи та легенди давньої України*. Навчальна книга – Богдан.
- Гундорова, Т. І. (2009). *Проявлення Слова: Дискусія раннього українського модернізму*. Видавництво "Часопис "Критика"".
- Дячок, С. О., & Ковбасенко, Ю. І. (2017). Використання античного інтертексту в творчій парадигмі Ліни Костенко: інтенції, традиції, новаторство. *Studia Philologica*, 8, 99–105.
- Ісаєва, Н. І. (2017). Реінтерпретація міфологічного образу Місячної Діви у прозі Чень Жань і Лін Бай. *Science and Education a New Dimension. Philology*, V(37), 137, 22–26.
- Коваленко, М. М. (2009). Вплив міфології античності на літературу модернізму. *Мова і культура*. Видавничий Дім Дмитра Бураго, 12, Т. VIII(133), 241–244.
- Корогодський, Р. М. (2009). *Брама світла: Шістдесятники*. Видавництво Українського Католицького Університету.
- Костенко, Л. В. (1969). *Поезії*. Українське видавництво "Смолоскип" ім. В. Симоненка.
- Костенко, Л. В. (1979). *Маруся Чурай: роман у віршах*. Радянський письменник.
- Костенко, Л. В. (2011). *Річка Геракліта*. Либідь.
- Костенко, Л. В. (2014). *Триста поезій*. А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА.
- Наливайко Д. С. (1980). Міфологія і сучасна література. *Всесвіт*, 3, 166–175.
- Осіпова, Т. (2017). Актуалізація невербаліки в дискурсі українських шістдесятників. *Studia Ukrainica Posnaniensis*, vol. V, pp. 151–158. <https://doi.org/10.14746/sup.2017.5.18>
- Стоян, С. П. (2002). *Міфологічна традиція в літературній творчості ХХ століття* [Неопубл. дис. канд. філол. наук]. Київський національний університет імені Тараса Шевченка.

- Шекера, Я. В. (2010). *Хрестоматія китайської літератури (III–VI ст.)*. ВПЦ "Київський університет".
- Hall, S. (2014). *Classical Mythology in Modern Contexts*. Oxford University Press.
- Li Shangyin (1997). Chang'e. *Dictionary of Tang Poetry with Comments*. Shanghai: Cishu Publishing House, 1215–1216.
- Tatar, M. (2009). *Myth and Modernity: The Reworking of Classical Myths in Contemporary Literature*. Routledge.
- Smith, E. (2015). *Mythology in Literature: A Comparative Analysis*. Oxford University Press.
- Weathers, W. (1973). Mythology in Modern Literature. *The D.H. Lawrence Review*, 6(2), 201–213. <http://www.jstor.org/stable/44233424>
- 陈晓明 (2009). *中国当代文学主潮*. 北京大学出版社.
- 刘勇 (主编) (2006). *中国现当代文学*. 中国人民大学出版社.
- 罗婷婷 (2017). 神秘的美人鱼 从古籍中渐渐走近人们的视线. *新唐人电视台*. <https://www.ntdtv.com/b5/2017/10/16/a1346818.html>
- 舒婷诗集 (2025). 水流云网. <https://www.wcai.net/poetry2/xinshiji06/s02.htm>
- 袁珂 (2006) *中国古代神话*. 华夏出版社.

References

- Chen, Xiaoming (2009). *Currents in Modern Chinese Literature*. Peking University Press [in Chinese].
- Dyachok, S. O., & Kovbasenko, Yu. I. (2017). The use of ancient intertext in Lina Kostenko's creative paradigm: intentions, tradition, innovation. *Studia Philologica*, 8, 99–105 [in Ukrainian].
- Hall, S. (2014). *Classical Mythology in Modern Contexts*. Oxford University Press.
- Hundorova, T. I. (2009). The Emerging Word: The Discourse of Early Ukrainian Modernism. Publishing house "Chasopys "Krytyka"" [in Ukrainian].
- Isaeva, N. S. (2017). Reinterpretation of the Moon Lady's Mythological Image in Chen Ran's and Lin Bai's Prose. *Science and Education a New Dimension. Philology*, V(37), 137, 22–26 [in Ukrainian].
- Korogodsky, R. M. (2009). *The Gate of Light: The Sixties*. Publishing House of the Ukrainian Catholic University [in Ukrainian].
- Kostenko, L. V. (1969). *Poetry*. Ukrainian Publishing House "Smoloskyp" named after V. Symonenko [in Ukrainian].
- Kostenko, L. V. (1979). *Marusia Churai: novel in verse*. Radianskiy pysmennyk [in Ukrainian].
- Kostenko, L. V. (2011). *The River of Heraclitus*. Lybid [in Ukrainian].
- Kostenko, L. V. (2014). *Three hundred poems*. A-BA-BA-GA-LA-MA-GA [in Ukrainian].
- Kovalenko, M. M. (2009). The influence of ancient mythology on modernist literature. *Language and Culture*. Dmytro Burago Publishing House. 12, T. VIII(133), 241–244 [in Ukrainian].
- Li, Shangyin (1997). Chang'e. *Dictionary of Tang Poetry with Comments*. Cishu Publishing House, 1215–1216.
- Liu, Yong (Eds.) (2006). *Modern Chinese Literature*. China Renmin University Press [in Chinese].
- Luo, Tingting (2017). The mystical mermaid from ancient literature is slowly entering the circle of people's interests. *Xin tangren dianshitai* [in Chinese]. <https://www.ntdtv.com/b5/2017/10/16/a1346818.html>
- Nalyvaiko, D. S. (1980). Mythology and Modern Literature. *Vsesvit*, 3, 166–175 [in Ukrainian].
- Osipova, T. (2017). Actualization of Non-verbal Means in the Discourse of Ukrainian Writers of the 60-s. *Studia Ukrainica Posnaniensis*, vol. V, pp. 151–158 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.14746/sup.2017.5.18>
- Shekera, Ya. V. (2010). *Anthology of Chinese Literature (3rd–6th centuries)*. PPC "Kyiv University" [in Ukrainian].
- Shu Tin (2025). Poetry Collection. *Shuiliyun wang* [in Chinese]. <https://www.wcai.net/poetry2/xinshiji06/s02.htm>
- Smith, E. (2015). *Mythology in Literature: A Comparative Analysis*. Oxford University Press.
- Stoyan, S. P. (2002). *Mythological tradition in the literary creative in the XX century* [Unpublished PhD dissertation]. Taras Shevchenko National University of Kyiv [in Ukrainian].
- Tatar, M. (2009). *Myth and Modernity: The Reworking of Classical Myths in Contemporary Literature*. Routledge.
- Voitovich, V. M. (2005). *Myths and legends of ancient Ukraine*. Navchalna myga – Bohdan [in Ukrainian].
- Weathers, W. (1973). Mythology in Modern Literature. *The D. H. Lawrence Review*, 6(2), 201–213. <http://www.jstor.org/stable/44233424>
- Yuan, Ke. (2006). *Ancient myths of China*. Huaxia Publishing House [in Chinese].

Отримано редакцією журналу / Received: 04.05.25

Прорецензовано / Revised: 03.07.25

Схвалено до друку / Accepted: 29.10.25

Natalia ISAYEVA, DSc (Philol.), Assoc. Prof.
ORCID ID: 0000-0002-8458-4650
e-mail: n.isayeva@knu.ua
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

Dariia POZNIAKOVSKA, Master of Arts
ORCID ID: 0009-0007-4792-7718
e-mail: dariapozniakovska@gmail.com
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

MODERNIST REINTERPRETATION OF MYTHOLOGICAL MOTIVES IN THE POETRY OF SHU TING AND LINA KOSTENKO

Background. An important aspect of studying intercultural phenomena is comparative research in the field of literary studies. Particular attention should be paid to periods in national literatures when questions of national and personal existence become especially acute. Such a period was the "literary thaw" – in Ukraine during the 1960s and in China during the 1980s. Lina Kostenko and Shu Ting are prominent representatives of the poetry of the "thaw" period, whose work reflects the thematic dominants and aesthetic principles of modernism. A significant and illustrative element of both poets' work is the reinterpretation of mythological motifs in order to endow contemporary issues with archetypal and symbolic depth. Therefore, a comparative study of the poetry of Shu Ting and Lina Kostenko is highly relevant, as it enables an understanding of the commonalities and differences in how the Chinese and Ukrainian poets approach the eternal questions of human existence, national memory, and identity.

Methods. A number of methods were employed in the course of this study. The methods of cultural-historical and philological analysis made it possible to identify the foundations and specific features of the artistic phenomenon of the "literary thaw". The method of commentary enabled the determination of the primary meanings of mythological images and motifs, while the interpretive method allowed for an analysis of their innovative reinterpretation in the poetry of Shu Ting and Lina Kostenko. The comparative method was applied to identify commonalities and differences in the contemporary reinterpretation of mythological motifs in the poets' works.

Results. The analysis of the poetry of Lina Kostenko and Shu Ting revealed that both poets actively reinterpret mythological motifs and images to express their individual worldviews. Shu Ting predominantly turns to gynocentric mythology, featuring strong, wise, and talented goddesses. In constructing the image of the modern woman, Shu Ting incorporates motifs of "pure beauty", "ideal femininity", and "sacred naturalness", combined with motifs of "personal freedom", "struggle", and others. Lina Kostenko also reinterprets the image of the modern woman, but places emphasis on mythological motifs of "outer and inner beauty" and the "struggle between good and evil in the nature of woman", within the context of contemporary challenges. The uniqueness of Lina Kostenko's poetry lies in her reinterpretation of mythological motifs related to historical and political themes, such as "struggle/grandeur", "oblivion/loss", "love for the homeland", and others.

Conclusions. In conclusion, the reinterpretation of mythological motifs can be regarded as an international instrument of modernist reflection on reality. However, the focus of employing this instrument within the framework of the "literary thaw" depends on the overarching thematic concerns of the authors' work, particularly the correlation between the individual and national dimensions.

Keywords: Chinese literature, Ukrainian Sixtiers, "literary thaw", "misty poetry", lyric poetry, motif, mythology.

Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The authors declare no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses, or interpretation of data; in the writing of the manuscript; or in the decision to publish the results.